

IZHAJA VSAK PETEK.

LETNA NAROČNINA:

Akademiki 30 Din
Drugi 40 Din

NAROČNINA:

Akademiki 4 Din
Vsi drugi 5 Din

LJUBLJANA,

16. OKTOBER 1936.

1551

LETO I. ŠTEV. 4.

POSAMEZNA ŠT. 1 DIN.

**MENZO!
MENZO!****To je danes za
dijaštvo
najvažnejše!****AKADEMSKO GLASILO ZA UNIVERZNA IN JAVNA VPRAŠANJA****Resnici na ljubo o univerzitetni knjižnici**

Skrajno neradi pišemo še enkrat o tem vprašanju in to še celo v obliki, kot moramo to danes. Toda vajeni smo že, da se utrdi izkrivljena podoba, če je ne popraviš precej takrat, ko je bila prvič napisana v netočni obliki. Zato jo raje popravljamo takoj, še preden se bo razpasla.

Ob priliki zasaditve prve lopate za univerzitetno knjižnico je eden izmed govornikov, akademik Ciril Žebot, razdeljeval zasluge. Za njim jih je del katoliškega tiska ponovil in še poudaril. Tako piše n. pr. »Straža v viharju:« »In smelo postavljamo trditev, da je bil prvi resen korak (akcije za univ. knjižnico) tisti, ko smo se v kritičnem trenotku ob padcu Jevtičevega režima, ki je proračunski in dvanajstinski predlog definitivno sestavil za tisk — brez kreditov za našo vseučiliško knjižnico, obrnili na ravno tiste dni nastopivšega ministra dr. Korošca...«

Proti lažjavi legendi, ki se ustvarja okoli dela Akademske akcije, objavljamo sledeči historijat glavnih dejstev boja za univ. knjižnico, ki so končno dovedla do uspeha.

V novembru 1933 je bila ustanovljena na univerzi »Akademska akcija za univerzitetno knjižnico«. V upravnem odboru so bili zastopniki raznih akademskih struj z izjemo zastopnikov katoliških akademskih društev.

O božiču 1933 se je na poziv Akademske akcije odzvalo 42 zastopnikov slovenskega kulturnega, gospodarskega in političnega sveta in napisalo kratke izjave o potrebi univerzitetne knjižnice.

Rektorat univerze v Ljubljani je skoro istočasno podvzel uradnim potom akcijo za univ. biblioteko.

1. febr. 1934 je Mestna občina ljubljanska zagotovila brezplačno zemljišče za univ. biblioteko.

9. febr. 1934 je banski svet odobril 200.000 Din kot prvo anuiteto za znesek 2.000.000 Din, ki jih bo prispevala k univ. biblioteki banovina.

Vse to so bile akcije doma, ki so imele namen, da utrdi izglede pri akciji za glavni denarni vir — državni proračun. V nasprotju z mnogimi domačimi faktorji je Akad. akcija dosledno zagovarjala misel, da mora zidati univ. biblioteko država.

Od decembra 1933 do marca 1934 napor, da bi kraljevska vlada sklenila zidavo univ. biblioteko v Ljubljani in vnesla v redni državni proračun 1934/35 prvo anuiteto. Slovenska ministra dr. Albert Kramer in Ivan Pucelj. Vsi napor, da bi brezuspešni.

April 1934: napor rektorja univerze dr. M. Slaviča in Akad. akcije, da bi zagotovili denar za univ. knjižnico iz dohodkov odprave fideikomisov, o katerih so tedaj razpravljali v Beogradu. Akcija propadla, ker nista hotela staviti slovenska člana parlamentarne komisije za odpravo fideikomisov, poslanca R. Pustoslemšek in inž. Pahernik, primerne predloga.

V obeh zadnjih slučajih so se mudili v Beogradu rektor univerze in nekateri člani Akad. akcije po cele dneve in celo tedne.

16. maja 1934 drugi občni zbor Akad. akcije. Na ponovna vabila predsednika vstopilo v odbor pet članov iz katol. akademskih vrst, ki pa niso dosti doprinesli k delu. Opravljali so ga naprej stari delavci iz Akcije. Bilo je veliko. Samih pisem je bilo odposlanih več sto.

Poletje 1934: preko 60 društev in korporacij poslalo kralju spomenico s prošnjo, da posreduje, da se zadovolji zahtevi po univ. knjižnici v Ljubljani. Pred svojo potjo v Bolgarijo in Francijo je

vladar zagotovil g. dr. Tavčarjevi, da se bo biblioteka zidala.

Že v aprilu je zamenjal oba dotedanja slovenska ministra dr. Fran Novak. Prvi minister, ki se je za vprašanja biblioteko resno zavzel in izpeljal zadevo do kraja. V novembru 1934 je kraljevska vlada sklenila, da zida univ. biblioteko v Ljubljani in vnesla v predlog rednega državnega proračuna za 1935/36 prvo anuiteto!

Akcija bi bila s tem zaključena, če ne bi prišlo z izpremembo vlade v začetku poletja do proračunskih dvanajstin za l. 1935/36, s katerimi je bilo vprašanje zidave zavlečeno za eno leto. Tako je predlog vlade za leto 1935/36 potrdila Nar. skupščina šele leto kasneje o proračunu za 1936-37. Nova slovenska zastopnika v vladi, ministra dr. Anton Korošec in dr. Miha Krek, sta predlog svojega prednika dr. Novaka, ki ga je spravljal v državni proračun, vzdržala.

To je vsa zgodba s krediti za univerzitetno knjižnico.

Nepoznavalec razmer bi dodal k temu še neko važnost senzacije, ki jo je objavil »Slovenec« kmalu po vstopu dr. Korošca v vlado: da so izpadli krediti za knjižnico iz predloga drž. proračuna oz. dvanajstin. Miren pa je ob tem tisti, ki pozna sledečo objavo, ki je visela lani par mesecev v avli univerze:

Rektorat V Ljubljani, 4. julija 1935.

univerze kralja Aleksandra I.

Štev. 778/35.

Razglas.

Z ozirom na neke vznemirljive vesti o kreditih za univerzitetno biblioteko v prihodnjih dvanajstih letih sem poslal predsedniku vlade, prosvetnemu ministru in finančnemu ministru primerne brzojavke.

Iz finančnega ministrstva sem prejel ta-le brzojavni odgovor: »Za podizanje univerzitetne biblioteko g. ministar finansija predložite za odobrenje traženi zajam. Po odobrenju moči če se zaključiti zajami potom gradnja početi. Po naredbi ministra finansija načelnik Ostojčič.«

Zig.

Rektor: Samec, I. r.

Ta odgovor je prišel z obratno pošto, tako naglo, da je izključeval možnosti kakih intervencij. Rektor univerze ni smatral za potrebno, da mu doda kak komentar.

Kar bi sedaj še ostalo, sta dve stvari: da je banovina pospešila z nekaterimi pripravami, ki so bile še potrebne pred začetkom zidave, tako z izpopolnitvijo nekih detajlov načrtov in pa, da je šlo dovolj gladko z najetjem posojila pri drž. hipotekarni banki kot ga predvideva Finančni zakon.

In sedaj še nekaj: da so to pomlad na četrtem občnem zboru Akademske akcije prevzeli predstojstvo katoliški akademiki. Torej šele to pomlad — vse dotlej pa je delo ležalo na ramah drugih. Kar ga je ostalo, lahko vidite iz zgornjega.

*

To so dejstva, kot so se godila, sama so preveč zgovorna, da bi rabila še kaj dopolnil. Preveč ljubezni je vezalo akademsko mladino na to njeno delo, da bi marala, da bi ga izigravali, ki ga niso gradili.

Dve, tri o Poljski

To bi ne bilo po viteško gospod,
torej bi ne bilo po poljsko!

Prva beseda, ki se je naučite na Poljskem, je: praprazasam! (oprostite!) Seveda človek spočetka ne razume čarovniškega pomena te besede. Lahko namreč nekomu stresete smeti na glavo; če ste pri tem naredili sladek obraz, kar se da (zlasti krog ust), in rekli: praprazasam!, vam nima nič očitati. — Kot rečeno, človek se prvi dan še ne navadi in zbeži v kavarno. Komaj sedete, že stoji pred vami gospod s tragično užaljenim izrazom: »Praprazasam, pana, ampak prejele ste se zadeli obme, pa niste rekli...« In vam položi na jezik: »Praprazasam!« Gospod se vljudno prikloni in z blaženim obrazom odjadra k svoji mizi ter se zatopi v časopis.

Vi pa v svojega. Tu se takoj naučite druge besede na Poljskem: morze (morje). Čez morje, sveto morje, morje in otroške bolezni, poljsko morje, morje in blatniki za kolesa, praznik morja in sploh morje, zlasti pa F. O. M. (fond morske obrambe). Človek ima vtisk, da to ni več propaganda, ampak reklama za kakšen industrijski izdelek. Mnogo hrupa za majhen kosček morja. Mimogrede: lep (da ne rabim hujšega izraza) pa je ta kosček morja. Samo je sivo-zeleno, breg so rumene sipine s šopi ostre morske trave, borove hoste segajo prav do vode, ki je včasih zvečer take barve, kot jo vidite samo na najbolj neokusnih slikah. In še enkrat, zlasti F. O. M.!

No, tako se učite poljskih besed kar po vrsti: Kiepora, žid, ženska, sport, Ukrajinec... in še dolga vrsta, potem enkrat pride skromna beseda: knjiga. Vsaj tako so nas učili poljski študentje.

Sprva smo se jih veselili kot ljudi, s katerimi nas vežejo skupni interesi in zanimanja. Zlasti smo upali, da bomo od študentov dobili objektivno sliko o Ukrajincih, zvedeli pa smo le, da si sami niso na jasnem, niti o številu. Če študente izprašujete, koliko je Ukrajincev, varira število od 0 do 7 milijonov. »Jaz jih kot narodovec ne morem priznavati za narod.« »???« »Nimajo namreč lastne kulture; mi šele jih naučimo svoje kulture, ko pridejo k vojakom in tam dobe svoje prve čevlje.«

Soldaški čevlji — poljska kultura. Mož se ni zavedal, kako bridko simbolično je govoril. Letos (1936) imajo na vsem Poljskem še dve operi. V Krakovu, Lwowu in Wilnu so jih namreč zaprli. Pač pa so najbrže izdelali veličastno število soldaških škornjev. In ti soldaški škornji so danes prava poljska aristokracija, ki verno hrani tradicije zlahte. Mrgolijo povsod. Sicer vedno kdo tiči v njih, ampak zdi se, da so glavno na vsej pojavi vendarle škornji in je vse ostalo samo njen, pa ne bistven pridelek. Zato si človek ne-hote predstavlja, da škornji sami hodijo po mestu, ljudje pa jim prepuščajo najboljša mesta in časti, puščajo, da jim hodijo po glavah, natakarji se jim globlje priklanjajo... praznim škornjem. Tudi poljski študent gleda s spoštovanjem na ta škorenj, ki ga je tako fasciniral, da ne samo da ne čuti odpora, če ga tepta, ampak celo sam zleze vanj, izgine v njem in tepta kmeta, delavca in študenta. »Ho, pri vas so še pacifisti!« so vpraševali poljski študentje v nekem pogovoru. »Bili so pri nas, ampak samo takoj po vojni, zdaj se je to že preživelo, mi hočemo vojno!« To so govorili študentje (!), skratka univerza je na Poljskem opora fašizmu in militarizmu. Študent se tako malo zaveda svojega položaja napram narodu, da morajo zborovanja študentov na prostem s policijo zavarovati pred napadi kmetov in delavcev.

(Se nadaljuje.)

Primerna in zelo potrebna prireditve*

(Konec.)

V razgovoru o tej obsežni snovi je bilo postavljeno nekaj pravih vprašanj. Tako je nekdo vprašal, kake važnosti so za novi kapitalizem, patenti in kaj pomeni njihovo uničevanje. Neka gospa je nekoliko nerodno skušala povezati med seboj stroje, brezposelnost in borbo proti oboroževanju. G. Gosar je odvrnil na ta vprašanja, da on glede patentov ni zasledil v gospodarski književnosti nič posebnega, kar se pa tiče strojev in brezposelnosti, pa seveda ne more zagovarjati stališča, naj stroje uničimo; pač pa nam je ta nazor glede strojev iz zgodovine delavskega gibanja znan. Glavni nasprotnik dr. Gosarja je smatral za potrebno, da priskoči na pomoč predgovornikom. Glede patentov je dejal, da govori o njih vsaka knjiga, ki je posvečena anonimnemu kapitalizmu oz. imperializmu. Uničevanje patentov je znak, da kapitalizem ne podpira več razvoja produktivnih sil, temveč jih uničuje, in to je značilno za zadnjo stopnjo kapitalizma. Kar se pa tiče vprašanja, ki ga je dr. Gosarju dala gospa, se mu pa zdi, da je hotela gospa vprašati nekaj popolnoma drugega kot je mislil g. predavatelj. Njej najbrž ni šlo toliko za uničevanje strojev kot za to, ali so v kapitalizmu vojne nujne ali ne. G. Gosar se seveda tega vprašanja ni mogel lotiti, ker o političnih posledicah kapitalizma ni mislil govoriti. Potem je glavni nasprotnik dr. Gosarja zastavil nekaj svojih vprašanj, ki so bila pač izraz njegove enostranske usmerjenosti. Tako recimo malenkostno vprašanje, kakšna je razlika med menjalnim in blagovnim gospodarstvom in zakaj rabi g. Gosar izraz dobrina in ne blago. Dr. Gosar je popolnoma upravičeno odgovoril čisto preprosto, da teh izrazov zato ni rabil, ker so marksistični. Dalje ga je njegov nasprotnik pestil z vprašanjem, zakaj posebej denar, zakaj pravi: »denar je dal silno moč, vse se vrši v interesu vsote denarja«. Ali ima mar denar neke misli, interese, želje? Dr. Gosar je odvrnil na to, da se on kot znanstvenik bavi samo z mrtvimi stvarmi, da so te mrtve stvari zanj dejstva in da na tej podlagi gradi svoje diagnoze. Njegov nasprotnik je na to znanstveno priznanje dr. Gosarja nekam ogorčeno izjavil, da vsak, kdor je le teden dni bil recimo v kapitalistični tovarni, vendar da so mrtve stvari in živ človek neločljiva celota, da je ta celota osnovno dejstvo, da stroji brez človeka niso nič in človek brez produktivnih sredstev tudi ni nič, in da se lepo zahvali za diagnozo zdravnika, ki razpolovi svojega bolnika na dva dela, katera potem ubije; da se mu zdi, da je danes po izjavi g. dr. Gosarja razmerje med krščanskim socializmom in marksizmom baš obratno kot je to bilo po izjavi dr. Gosarja včeraj, da je namreč sedaj marksizmu človek v središču gospodarskega dogajanja, krščanski socializem pa ga vsaj postavlja na drugo mesto, če ga ne izloči sploh docela. Bilo je potem še govora o strogo gospodarskih vprašanjih, kot so na pr.: razmerje med veleobratom in malim obratom, značilni pojavi pri brezposelnosti (pred vojno je bilo stalno brezposelnih 2%, za krize je narasla brezposelnost na 6%, po vojni pa je baje ta stalna brezposelnost 6% in naraste za krize na 50%), vloga velekapitalizma v modernem gospodarstvu.

V petem in šestem predavanju je g. predavatelj še vedno obdelaval najnovejšo stopnjo kapitalizma, tako da je prišel do vprašanj avtarkije in načrtnega gospodarstva. Vse gospodarstvo naj se postavi v službo celote, ne pa da bi služilo interesom privatnega kapitala. Pri smotrenem gospodarstvu nastanejo razni problemi. Neki mislijo, da je treba postaviti gospodarski red na nove temelje. To je zgrešeno. Gre samo za omejitev svobode, na katerih sloni kapitalistični gospodarski red. Popolne svobode ni. Svoboda tega je nesvoboda drugega. Svobodno gospodarstvo ima dobre in slabe strani, prav tako pa tudi vezano, smotno, načrtno gospodarstvo. Kapital je nenaroden, internacionalen. Avtarkija je nacionalno gospodarstvo. Možna je samo relativno. Slabe strani podružabljene gospodarstva so: birokratizacija, neodgovornost, neinicijativnost, nerentabilnost, je v korist političnih osebnosti pa v škodo celote. Če bo šlo vse v dobri smeri, bo imela Rusija v 20 letih morda dobro funkcionirajočo industrijo. Optimalna (najboljša) oblika gospodarstva je nekje v sredini. Delavcu naj se

zagotovi pravična meza. Toda to ni tako preprosto. Delodajalec mora plačevati delavca po tržnih cenah. Delavec je pustil v podjetju nekaj moči in ima pravico do odpravnin. Delavec mora imeti v podjetju neko besedo. To je problem občestvenega sodelovanja gospodarja z delavcem. socialni problemi pa bodo ostali akutni za vsak sistem.

Ostali sobesedniki so iz svojega izkustva navajali vzgleda za izkoriščanje najnovejšega kapitalizma. Toda neugnani zabavljač je tudi v teh jasnih predavanjih g. dr. Gosarja našel kamenje spotike. Trdil je, da uvaja g. Gosar s pojmi pravične meze in krivične porazdelitve v gospodarsko znanost negospodarske, etične pojme. Da, povzpeli se je celo tako daleč, da je odkril pri dr. Gosarju marksizem. Pravi namreč, da se postavlja tisti, ki govori, da je delavec pustil v podjetju nekaj moči in ima zato pravico do odpravnin, na stališče Marxove delovne teorije o vrednosti. Kajti »pustiti v podjetju nekaj moči« se baje pravi »potrošiti delovno silo«, t. j. »opraviti neko delo« in s tem se ustvari ustrezajoča vrednost, do katere ima delavec potem pravico. Sicer pa je po njegovem mnenju g. Gosar stal tudi takrat že na marksističnem stališču, ko je govoril o peščici kapitalistov in množicah delavcev, ter je torej zagovarjal »razrede«, priznaval stvar, čeprav Belcebuba ni imenoval po imenu. Zloba nekaterih ljudi je v resnici brezmejna.

Sedmo predavanje je g. Gosar posvetil boljše vizmu in fašizmu. Idejna osnova boljše vizma je dosledni marksizem. Pri Leninu prevladuje revolucionarno-doktrinarna smer. V praksi je boljše vizem začel z najdoslednejšim, najskrajnejšim komunizmom. Vojni komunizem je doživel polom. Z novo ekonomsko politiko (NEP) se je od l. 1922. začel razvijati kapitalizem. Preokret pomeni doba petletk (od l. 1928 dalje). Od l. 1930. dalje se poskuša izvajati kolektivizacija poljedelstva. Ustanavljajo se državno-kapitalistični trusti. Pozneje se je začel boj proti koncernom in proti birokratizaciji. Začeli so uvajati odgovornost direktorjev mesto odgovornosti celih kolegijs. Vse gospodarstvo v Sovjetski Zvezi se približuje kapitalističnemu. Enake mezde so doživele polom. Uvajajo se akordne mezde. Letos so uvedli celo novo ustavo. Daleč so od idealnih razmer za delavstvo. Svobodnih strokovnih organizacij ni. Sovjetski eksperiment je bil draga šola za ostale države. Vendar pa ni vse res, kar se govori o sovjetskem gospodarstvu. Fašizem je izraz nasprotja proti stari parlamentarni demokraciji. Glavno mu je narod, ljudska skupnost. Gospodarsko je reakcija na komunizem. Skušal je izravnati nasprotja med delavci in delodajalci. Vse je ostalo na papirju, praktično življenje gre mimo. Vse gre v korist veleindustrije. Delavci nimajo nobene besede v podjetju. Isto je z nemškim nacionalsocializmom.

Razgovor o teh zelo kočljivih stvareh, pri katerih se je bilo treba omejiti na strogo gospodarske zadeve, je pokazal, da ima načrtno gospodarstvo morda vsaj eno prednost pred drugim gospodarstvom, to je, da ne pozna kriz in brezposelnosti. Kar pa se tiče žrtev in drage šole pri novih eksperimentih, je pa v resnici vedno treba vedeti. Koliko silnih žrtev so stali stari eksperimenti. Toda dr. Gosar predvideva tudi možnost, da se bodo v bodočnosti tudi pri novih poskusih pokazali pojavi kot so na pr. krize.

V zadnjem predavanju bi moral dr. Gosar po načrtu govoriti o okrožnici »Quadragesimo anno«. Iz neznanih vzrokov o tej nad vse interesantni temi ni govoril, temveč je postavil samo splošne smernice in zahteve, za katere naj bi se borili ljudje, posebno mladina. Mladina ga je namreč opozorila na to, da g. dr. Gosar prav za prav ne vidi nikakega izhoda iz današnjih stisk. Prav tako ga je neki profesor opozoril na dejstvo, da je njegova gospodarska znanost znanost, ki ne more delati nikakih zaključkov za bodočnost. Zadnje predavanje pa je demantiralo vsa taka mnenja in dokazalo, da ima g. Gosar pozitiven program, katerega glavne zahteve so: organična občestvenost socialnega življenja, samouprave v vsem javnem življenju, svoboda stvarne in pozitivne kritike, vzgoja najboljših ljudi, žrtvovanje za celoto.

S tem svojim pozitivnim programom je pridobil g. dr. Gosar celo svojega najhujšega nasprotnika, ki je izjavil, da bo iskreno pomagal g. dr. Gosarju, če se v resnici hoče boriti za uresničitev gornjih zahtev. Prav tako je ta glavni nasprotnik dr. Gosarja presunljivo pozval svoje tovariše, naj se pogumno bore za resnico, ki so jo spoznali, pa čeprav bi se morali za to žrtvovati kot stari kristjani, Galileo Galilei, Giordano Bru-

no. Pri zadnjih njegovih besedah je nastala mrtvaška tišina, ki je pričala o globokem poštenju slovenskega človeka in njegovi nepokvarjenosti, kljub dejstvu, ki na videz dokazujejo nasprotno.

Ta socialno-gospodarski tečaj je v resnici uspel nad vse pričakovanje lepo in želeto je, da bi kr. banska uprava dala še večkrat na razpolago vsa materialna sredstva, s katerimi bi omogočila tudi drugim slojem slovenskega naroda, da si pojasnijo življenje, ki jih obdaja.

Generacija, ki prihaja, govori:

Naša dolžnost

Izraz emancipacija je kot borba za enakopravnost prešel v vsakdanjo uporabo tako, da so nam odveč vsi oni članki in razprave z večno istim tarnanjem o zapostavljanju, podcenjevanju in izrabljanju žen v službah, da nas ne presenečajo niti več delegatke v Dubrovniku, ki ne vedo kam bi z gospodinjsko profesijo. Borimo se za priznanja svojega dela, ki naj bo enakovredno moškemu. Pri tem pa pozabljamo na tisto prvotno razlago, ki označuje emancipacijo za svobodo — osvoboditev. Tu mislim notranjo sproščenost in samoniklost, ki nam v tolikih primerih manjka, ki pa je nedvomno borbi za priznanje naših fizičnih izdelkov polno enakovredna.

Dekleta se predajajo študiju kot delavke tovarniškemu mehanizmu, zlasti še, če smo v to poleg nezainteresiranosti samo moralno ali direktno prisiljene. Saj dobiva uradniški oče za hčer-akademikarko posebno mesečno doklado; pa tudi sicer: kam naj gre? Izrečno ženski poklici zahtevajo študijo v inozemstvu, ali vsaj prakse, ker takih šol pri nas sploh ni, ali pa se smatrajo za manj vredne; do uradniške službe pa matura sama ne vodi — zlasti ženske ne — in končno ostane pot odprta samo še na univerzo.

Tu pričnemo z delom. Vse obložene s knjigami in skriptami se prerivamo skozi suhe stavke, ki si jih s svojim nezanimanjem zgoščamo v kar najtežje metafizične formule. Ko se nam zdi, da smo se nalogi dneva oddolžile, je končan ves notranji napor, tedaj postanemo proste in se moremo svobodno predati najvažnejšemu odlomku svojega življenja: družbi, kinu, jazzu, modi, eventualno domačim opravkom — mehanizem je dovršen. Ona individualna notranjost je ostala nedotaknjena ves dan in naravno, vse naslednje. In ravno tu je, kjer nam je treba svobode, one notranje osvoboditve od vseh zunanjih vplivov, ko se bomo gotovi duhovni stvari posvetile docela in vse, ne samo nekatere. Ni nujno, da se koncentriramo izključno na študij, ki nam morda ni pri srcu, čeprav mehanizem tudi v tem slučaju ni potreben in je popolnoma zgrešen. Dolžnost naša pa je, da svoje zanimanje usmerimo v določeno smer duhovnega izživljanja, ki nam je pač najbližji in nam more nuditi notranje zadovoljstvo. Laviranja si ne moremo vsiliti, to je jasno, moremo ga pa dobiti na smiselni podlagi, ko spoznamo, da obstojajo poleg zunanjih dogajanj najbližje okolice, mnogo važnejši občečloveški problemi. Šele, če bomo spoznale nujnost take individualne aktivnosti, bomo postale notranje svobodne — emancipirane. K.

Navezani nismo na nobeno polit. stranko in zato ne prejemamo nobenih podpor in nimamo nobenih fondov. Naročnina za list, ki jo boste poslali, je ves naš denarni vir.

Zato Vas prosimo, da storite to takoj, če se boste odločili, da ostanete naš naročnik.

Če Vas le malo zanima, kako danes živi mladi svet, kaj dela in kaj misli — boste ostali.

Še: Aere perennius

Glasbeni Matici in njenim gromovnikom se res silno mudi postavljati spomenike živečim. Kako malo pa so ji mar umrli glasbeniki, pa nam priča drugi grob v drugi vrsti za Kollmannovo grobnico pri Sv. Križu. Akademiki stopite letos na Vseh svetnikov dan tja... Ne pozabite prinesiti s seboj svečke in trnje venec. Vse ostalo, kar bi hotel napisati tukaj, naj Vam pove sam grob. Slišali boste, kako tulijo celo grobovi nad spomeniki, ki si jih postavljajo velmožje pri današnji Glasbeni Matici.

* V 3. številu lista je bil pomotoma napovedan konec članka mesto nadaljevanje.

Mirko Košir

Dokumenti naše preteklosti

4. Zakon o odpravi tlačanstva iz l. 1848

Ce je bila ustava, ki smo jo priobčili zadnjič, podlaga vseh političnih izprememb, ki jih je prineslo revolucijsko leto za kratko dobo narodom v habsburški monarhiji, je bil zakon o odpravi tlačanske osnove največje socialne reforme, ki jo je doživela država v moderni dobi. Za slovensko ljudstvo je pomenil ogromno, saj je bila vsa fevdalna mreža nad njegovim ozemljem nemška. Slovenskemu kmetu je bila prvič zagotovljena njegova zemlja. Dogodek, ki je vzbudil silno komentarjev, da so se po podeželju širile najbolj fantastične govorice. Kmetje niso mogli verjeti, da je vse to res. Zakon je bil seveda objavljen že takrat tudi v slovenskem jeziku.

Mi Ferdinand Pervi, ustavni Cesar Avstrijski ltd. ltd.

Smo po naklepu Svojih ministrov soglasno z ustavnim državnim zborom sklenili in ukažemo kakor sledi:

Pervi. Podložstvo in zaveza med gruntnimi gospodskimi in podložnimi ste z vsimi postavami, ki to zavezo zadevajo, nehale.

Drugi. Grunt ali zemljiše je vsih dolžnost odvezan; vsi razločki med gospodskimi in kmečkimi zemljiši imajo nehati.

Tretji. Vse dolžnosti, dela in davki vsake baže, ktere iz podložstva izvirajo in podložno zemljiše zadevajo, odsihmal nehajo; ravno tako tudi nehajo vse odrajtvala v blagu (Natural), v delu in denarjih, kteri izvirajo iz gospodskine gruntnosti, iz desetinskiga, varovavniga (Schutz), fogtijskiga, gorniskiga in soseskiniga gospodstva in ktere so se dozdej mogle odpravljati ali od kmetijskiga posestva ali od oséb; tudi je jenjalo plačilo za premenenje posestva (prepisi) med živimi in po smerti.

Četrti. Za nekatere teh davkov, ki so po tem nehali, se bo odškodovanje dalo, za nekatere pa ne.

Peti. Odškodovanje se ne bo dalo za pravice in davke, ki iz osébniga podložstva, iz gospodskih in sodniških opravil in iz soseskiniga gospodstva izvirajo; zavoljo tega pa tudi iz tega izvirajoče dolžnosti nehajo.

Šesti. Za dela, za davke v blagu in v denarjih, ktere je posestnik grunta svojemu grajšinskemu, desetinskemu ali fogtijskemu gospodu

mogel odrajtovati, je berž ko berž primerno odškodovanje odmeriti.

Sedmi. Pravice v gozdih in na pašah kakor suzne pravice (Servituts-Rechte) med gospodskimi in med njih dozdanjimi podložnimi imajo z odškodovanjem nehati — soseskinih gospodstev pravice (Dorfborgigkeit) pa cvetlice iskati (Blumensuch) in pasti (Weiderecht), kakor paša na prahi in sternašu imajo brez odškodovanja jenjati.

Osmi. Komisija iz poslancev vsih dežela ima postavno osnovo izdelati in državnemu zboru podložiti, ktera mora zapopasti pravila:

a. kako se ima odškodovanje nasprotnih prejemšin in davšin zgoditi, ktere so v zakupnih (emfitevskih) pogodbah (kontraktih) ugotovljene ali pa v tacih, ki so zastran delitve lastnin storjene;

b. kako imajo gruntne dolžnosti nehati, ktere v tretjim razdelku morebiti niso imenovane;

c. kako se imajo v sedmim razdelku imenovane pravice odpraviti ali pa poravnati;

d. kako in koliko bo odškodovanja plačati, in kako se ima iz premoženja zadetih dežel denarnica napraviti, iz ktere se bo samo za zadeto deželo prerajtano odškodovanje poplačalo, pri kteri reči bo državno vladarstvo srednik;

e. ali se bo za davšine in dela, ktere imajo po drugim, tretjim razdelku, in po čerki b. osmiga razdelka nehati, ki pa v petim in šestim razdelku niso imenovane, kako odškodovanje plačalo in kolikšno.

Deveti. Grajšinske gospodke imajo sodniško in politiško vladbo za ta čas do vpeljanja cesarskih gospod na državne stroške še dalje peljati.

Deseti. Sklep, ki je v šestim razdelku zavoljo odškodovanja del in davšin v blagu in denarjih izgovorjen, ne brani, ako bi po osmim razdelku postavljena komisija ta sklep s poznejšimi naklepi razločiti ali prikrajšati utegnila.

Enajsti. Tudi siljenje vol in žganje pri graščaku kupovati, ima z vsimi svojimi dolžnostmi jenjati.

Našim ministram notranjih uprav, pravice in denarstva je povelje dano, to postavo dovesti.

Dano v našim poglavnim in stolnim mestu na Dunaji sedmi dan kimovca tavžent osemsto in osém in štiridesetiga leta, in v štirinajstim letu Našiga vladarstva.

Ferdinand s. r.

Slede podpisi ministrov.

Veterinarska fakulteta v Beogradu

Z letošnjim letom se je v Beogradu osnovala druga veterinarska fakulteta v državi in tretja na Balkanu. (Zagreb, Sofija). Njeno osnivanje je dvignilo mnogo prahu; debate za in proti so se pojavile tudi v dnevnem časopisu.

L. 1920. je zagrebška univerza poleg ostalih fakultet dobila tudi veterinarsko fakulteto, ki je bila prva na Balkanu. S tem se je izpolnila stara želja Hrvatov. Saj je že Zemaljska vlada v Zagrebu osnovala veterinarski fond, ki se je uporabljal za izobrazbo veterinarskega naraščaja. Težava ob ustanovitvi nove fakultete je bila predvsem radi prostorov. Na razpolago je bila stara podkovska šola, ki je morala »začasno« sprejeti novo fakulteto pod streho. Kljub prizadevanjem zagrebške univerze pa je veterinarska fakulteta ostala v svojih »začasnih« prostorih vse do danes. Nasprotno pa se je Veterinarski zaklad l. 1929. preselil v Beograd. Bile so potrebne težke borbe, da ga sedaj Beograd v anuitetah vrača.

Letos pa se je osnovala še fakulteta v Beogradu. V predlogu finančnega zakona najdemo naslednjo utemeljitev: ... da potrebuje vzhodni del države nacionalnih delavcev, ki bodo prosvétili narod na kulturnem polju. Vzhodni deli, da imajo premalo veterinarjev, ker njihovi ljudje ne hodijo radi v Zagreb.

Nasprotniki nove beograjske fakultete, med katerimi je tudi Jugoslovansko veterinarsko združenje, so kot glavni argument proti novi fakulteti navajali, da država »še ene« veterinarske fakultete s svojim proračunom ne bo mogla dovolj dotirati, in da število veterinarjev, ki končujejo na zagrebški fakulteti povsem zadošča potrebi.

Padli so tudi očitki, da gre propagatorjem nove veterinarske fakultete za stolice.

In vendar so poleg teh še tudi povsem objektivni momenti, ki so dovedli do ustanovitve veterinarske fakultete. V Beogradu gradé univerzo že vsa leta po vojni. Sezidali so novo tehniško fakulteto, katere obseg je bil namenjen za vso državo, klinike, itd. Sedaj pa zidajo novo poslopje za pravno in juridično fakulteto. Brez dvoma spada v ta program tudi osnivanje nove veterinarske fakultete na beograjski univerzi. Nihče ne more oporekati Srbom pravice, da izpopolnijo svojo univerzo. Vendar ne sme biti zato niti hrvaška niti slovenska univerza manj dotirana ali pa celo v nevarnosti pred demontiranjem.

Drugo vprašanje pa je, če je nova fakulteta srbskemu narodu tudi res potrebna. Utemeljitev v predlogu finančnega zakona pravi, da je. Jug. veterinarsko združenje pa, da ni.

Dejstvo je, da je na jugu in vzhodu države manj veterinarjev, kot pri nas v Sloveniji in na Hrvaškem. Toda vprašanje je, če so potrebe na jugu države po veterinarskih strokovnjakih enake onim na severu. Na jugu je živinoreja še na precej nizki stopnji. Vzrok temu so na eni strani manj ugodne klimatične prilike. Še okoli leta 1800 so pokrivali Srbijo skoro neprodirni gozdovi, od katerih ni danes več ne duha ne sluha. L. 1836. je srbska vlada dala poziv, naj se gozdovi krčijo, da si pridobe nove zemlje. Pri tem so se požgali ogromni kompleksi. Pozneje se je les posekaval in razprodajal. Posledica tega krčenja pa se je opazila tudi na klimi. Višina letnih padavin je močno padla pod 800 mm, kar predstavlja pogoj za ugodno uspevanje živinoreje. Tako danes predvsem primanjkuje živini hrane. (Teža goveje živine pri nas ca 500 kg, v Srbiji ca 200 kg.)

Poleg tega ne poznajo na vzhodu in jugu države hlevov in je živina stalno pozimi in poleti na prostem. Delo veterinarja v teh razmerah je samo preprečevanje kužnih bolezni. Živina, ki oboli, je radi slabega krmljenja, itak tako malo odporna, da je vsako zdravljenje brezuspešno.

Razumljivo je, da je v takih okoliščinah potreba po veterinarjih minimalna in da se teh razmer ne da zboljšati s »prosvetovanjem« naroda na kulturnem polju.

V—k.

Čut objektivnosti v mladi generaciji

V teh tednih smo pričali pojavu, ki je vreden, da ga zabeležimo.

Gre za medsebojno razmerje mlade generacije.

Kakšna je? Koliko srčne kulture ima? Ali je njeno prepričanje napredaj? Ali se menja od danes do jutri? Ali pa se morda s skrbjo pripravlja na delo v življenju, tehta, kako bi malemu izkoriščenemu narodu ustvarila čim boljše življenje pod tem božjim soncem, ljubi in išče. Kakšna so nje srca in koliko vere je v njih? Je sanjarska ali realistična, poštena in zvesta, ali pa je njeno orožje laž in morala taka, da ni vredna piškavega oreha?

Prav v teh dneh se nam nudi izredna prilika: z uspehom je končana borba akademikov za univerzitetno knjižnico. Zaključena je cela doba te mladine, dogodek, ki daje možnost, da potegnemo črto pod računi, seštejemo in pretehtamo.

Minula so tri leta, v katerih so stali akademiki vseh nazorov, morda z edino izjemo tistih, ki niso mogli čutiti slovensko, ramo ob rami v borbi za dobro univerze — univerze kot predstavnice slovenske misli in življenja. Skozi leta ste brali poročila iz teh vrst: Uspeli bomo ker smo enotni in ker nekaj z vso voljo hočemo! Res, veliko škodljivcev imamo na Slovenskem, toda naš svarični glas, ki drami v ljudstvu zaveš, jim grozi vsak dan težje! Izsilili bomo, da ugodijo našim zahtevam! V letih, ko je bil pritisk tako hud, da je zunaj splahnel skoro ves odpor, je univerza kot struna zabrnela pri vsakem novem poskusu ogrožanja slovenskih interesov. Nihče ni takrat izpraševal, kdo so ljudje, ki drže to zadnjo fronto, in tudi mi, ki smo bili med tistimi, ki so jo držali, nismo nikdar izpregovorili, kdo je ne drži.

Danes pa se moramo braniti sramote, ki nam jo hoče nekdo naložiti za to delo. Naš tovariš iz nekdanjih vrst. Tovariš, ki je bil v tem boju oslavljen, da je takrat sam potreboval naše pomoči.

Na račun vseh, ki so dve leti in pol vodili borbo za univerzitetno knjižnico in jo tudi dovedli do kraja, je »Straža v viharju«, list krila katoliških akademikov, napisala to-le:

»Drugi (vzrok neuspeha) — demagoško — »revolucionarne« metode znanega razreda brezposelnih slušateljev, ki se iz potreb in z nameni svojega neakademskega poklica rine k vsaki akciji, sleherni zahtevi, vsakemu delu — in ker ima vsak od njih vsak dan 24 ur časa za svoj poklic se mu posreči večkrat resna prizadevanja spremeniti v objekte svojega poklica. Tako so delali z Akcijo dokler ni v odboru popolnoma prevladala delegacija akademikov, ki je končno politično propagandne obrtnike premagala.«

Kaj naj napišemo na to pisanje? Kako naj opredelimo pisca teh vrst, da bo dovolj označeno njegovo temno delo? V sestavku je nagnjena vrsta namigavanj, nejasnih podtikanj — komu? Odborom, ki so skozi leta vodili delo za knjižnico. Iz kakšnih razlogov? Kako se je moglo zgoditi, da obračajo na glavo vse stvari? Ali niso bili vsi odbori voljeni ravno z glasovi katoliških akademikov? Ali ni ravno tovariš Ložar iz najožjega njihovega kroga predlagal prvemu odboru Akcije razrešilnico s pohvalo? Ali ni tov. Žebot še na občnem zboru decembra 1934 zagotavljal sodelovanje vseh katoliških akademikov? Res, bila je velika razlika med besedami in dejanji, kajti zastopniki katoliških akademikov so se v Akciji izogibali dela, toda danes naravnost trde, da je črno, kar je bilo še včeraj belo.

Zakaj vse to? Odgovor je preprost: ker je akcija uspela in si je treba pridobiti zaslug. Tako preprost je njih račun, da mislijo, da se da to doseči z blatenjem. Nas ne mamijo uspehi. Tudi to zidovje biblioteke je vredno le toliko, kolikor je bil vreden duh, ki je vodil borbo. Preveč borb imamo še pred seboj, preveč neuspehov in uspehov, da bi nas mamili le za hip.

Mnogo bolj nas v tem trenutku zanimajo ti predstavniki dela katoliških akademikov, ki padajo nad plenom v bok dosedanemu tovarišu v boju, lomijo skupnost, ko je prvič pokazala uspeh in razgaljajo svoje duše.

Skozi leta smo gledali njih razvoj. Od dobe njih politične onemoglosti do danes, ko je njih politična stranka na oblasti. Ali ni najhujše, da nismo mogli nikdar zaslediti trohice tiste resnične ljubezni, s katero mislimo, da mora biti mlad človek navezan na vse, kar se tiče njegovega ljudstva in kulture njegovega naroda, ampak da so že iz mladosti zastrupljeni z neko čudno boleznijo žolča do vsega, kar ne pripada njihovi ozki kliki. Ta žolč jih vodi tudi danes in le tako je mogoče razložiti pisanje kot smo ga odlomek zgoraj priobčili.

Kaj morejo ti zagrenjeni mladi ljudje, ki vidijo v sebi že jutrišnje politične voditelje, dati narodu, če pa so njih srca obsedena enega samega čustva — pohlepa po oblasti? Kaj more imeti ljudstvo od mladine, ki ga hoče le vladati?

Zakon o cestnih fondih in Slovenija

Danes leži pred nami načrt zakona o cestnih fondih. Verjetno je, da bo brez nadaljnjega sprejetja.

Za kaj gre pri novem zakonu?

Predvideno je osnivanje državnega in banovinskih cestnih fondov. Prvega upravlja gradbeni minister, drugega bani. Za vse denarne transakcije je potrebno soglasje finančnega in gradbenega ministra. Nad polovico dohodkov cestnega fonda morajo davčne uprave nalagati pri drž. hipotekarni banki. Kot posvetovalni organ gradbenega ministrstva se ustanovi državni cestni svet, v katerem je 11 uradnikov in 6 zastopnikov raznih organizacij.

Davki, ki se bodo pobirali v ta fond so preračunani v celoti na 243.950.000 Din. Od tega zneska naj bi kril skoraj polovico (120.000.000 Din) dohodek od nakladanja oz. razkladanja blaga na državnih železnicah in ladijskih postajah. Slovenija bo tu, radi svojega živega prometa, plačala največ. Toda večji promet in večje davščine zahtevajo tudi večjih investicij.

Za banovinske ceste se sme po osnutku uporabljati največ ena četrtnina celotnih dohodkov. Koliko bomo pri tem prikrajšani, nam dokazuje dejstvo, da imamo v Sloveniji od l. 1932 le 66.000 km državnih cest, medtem ko jih je v Jugoslaviji 9.844.000 km. Na Slovenijo ne pride tedaj niti 0,7 odstotka vseh državnih cest. Koliko bomo dobili za njih ureditev, ko se sme ves denar tega fonda uporabljati le za popravila starih in ne za zgradbo novih cest, vidimo iz gornjih števil.

Knjižnica in podeželje

V teh treh letih boja za univerzitetno knjižnico je bilo to vprašanje obravnavano s toliko vidikov, da ni bilo nikogar, ki bi dvomil, da bo to stavba, ki jo izmed vseh Ljubljana najbolj potrebuje. Čeprav nekatere javne ustanove n. pr. pošta, kolodvor, šole, davčna uprava, itd. nič manj ne kličejo po novih poslopih, sega vendarle zidava knjižnice daleč preko okvira golega zidu za zbirke knjig. Ne samo, da dobimo novo reprezentativno poslopje po načrtih prof. Plečnika, ki bo stalo v osrčju dela mesta, ki ga je reguliral isti mojster, nova biblioteka bo velika pridobitev tudi v socialnem oziru.

Kdor ni izkusil, ne ve, kaj se pravi potikati se po predmestnih ali podstrešnih sobicah, v vedni skrbi za svetlobo in kurjavo in še večji skrbi za miren študij. Če je v Ljubljani dijaško stanovanje poceni, je ali daleč ali pa bolj luknja kakor soba. V prvem primeru pomeni to dnevno izgubo dveh ali treh ur, ki jih porabi človek za pot, v drugem pa izgubo zdravja. Pri prekinjenih predavanjih na univerzi, ko imaš sedaj eno, sedaj drugo uro, je izguba časa posebno huda. Nikjer na univerzi ni dijaških sob ali učilnic, kamor bi se mogel zateči v prosti uri med dvema predavanjem, z izjemo nekaterih seminarjev ali institutov, ki pa tudi niso stalno prosti. Po hodnikih univerze ni mogoče resno študirati in tako je čas naravnost izgubljen. Nova univerzitetna biblioteka bo v tem oziru prava rešitev, tam bo prostora, mir, knjige, vse. Res je treba priznati, da

Boj za zasluge

Pred tednom je rektor dr. M. Samec priredil majhno svečanost ob priliki zasaditve prve lopate za novo univerzitetno biblioteko.

Govorili so tudi trije študentje — vsi trije funkcionarji Akademске akcije, ki ima brez dvoma levji delež pri uspehu. Toda to so znane stvari, bolj zanimivo je v tem trenutku tole:

»Jutro« je v svojem poročilu omenilo, da je govoril v imenu Akademске akcije jurist Ravnihar, »Slovenec«, da je govoril v imenu Akademске akcije jurist Žebot. No, nič čudnega, ta dva lista sta si stara nasprotnika, ni, da bi sedaj naenkrat pisala enako. Toda kratko je izvele to pot »Jutro«. Naslednjega dne je moralo prinesiti popravek Akad. akcije, da je zanjo govoril g. Žebot. Res, v uredništvu so imeli za časa borbe za knjižnico opravka sicer z Ravniharjem, toda, če Akcija tako piše, bo že tako.

In vendar ni tako... »Jutro« tokrat ne bi bilo treba kloniti.

Govoril je namreč še tretji in tisti je bil pravi. Če ni društvenega predsednika, vrši njegovo funkcijo podpredsednik, in tretji, ki je govoril, je bil tak podpredsednik. Toda njemu ni šlo, da bi kdo ne govoril, morda so mu še preveč v spominu časi, ko je bilo treba z lučjo iskati ljudi, ki bi govorili. Še najmanj, da ne bi govoril Ravnihar, saj je bil prav ta njegov mentor.

Nekomu drugemu je šlo, da bi govoril in povedal, kdo ima zasluge, in potem, da bi tudi »Jutro« napisalo, da ima prav ravno on, ker je zastopal Akcijo, ki gotovo to najbolj ve.

Oh, tako mlado je še perje teh novih tičev v Akciji, da si še niso imeli prilike ogledati pravil tega svojega »društva za zasluge«.

Kdo je vendar kriv?

Člen 3. veljavne ustave pravi: Službeni jezik kraljevine je srbsko-hrvatsko-slovenski.

»Slovenec« že dalj časa trdi, da smo se hvala Bogu vrnili v ustavno življenje, kjer se spoštujejo prav vsi zakoni in to za vse enako.

»Slovenec« z dne 10. okt. ugotavlja, da je »ta člen dovolj jasan in ne potrebuje razlage«, vendar pa navaja primere, kjer se proti črki ustave slovenski jezik ne upošteva.

Kdo je vendar kriv?

»Jutro« se je mogoče čutilo prizadeto in je odgovorilo v torek, dne 13. t. m., da je tudi ono v času — ko je bila JNS na vladi — prinašalo take članke o zapostavljanju slovenskega jezika, pa mu gotovi ljudje niso verjeli, da celo zmerjali so ga s hinavstvom.

»Jutro« se menda ne boji, da se bo »Slovenec« isto zgodilo?

Mi pa vprašujemo, kdo je vendar kriv? — In še naprej, kako bo s slovenskimi učnimi knji-

je njena lega sredi med univerzo in tehniko naravnost idealna. Sedanja študijska biblioteka je daleč in premajhna, da bi mogla odpomoči dijaštvu.

Toda v zvezi z vsem tem je neko vprašanje, o katerem se nam zdi važno izpregovoriti že danes. To je vprašanje uradnih ur v bodoči biblioteki.

Drž. študijska knjižnica je sedaj odprta v polju od 8.—12., pozimi k temu še 3.—5. pop. šest ur dnevnega dela ni za resen študij nič. Ogromna opoldanska pavza treh ur izplahne v nič, popoldne komaj dobro sedeš, že zapirajo. Zato že danes, ko se na eni strani pričinja z zidavo, na drugi pa tako na univerzi kot v študijski knjižnici brezdvoma razmišljajo o ureditvi in poslovanju bodoče velike biblioteke, opozarjamo na nujno potrebo izpremembe uradnih ur. Bodoča univerzitetna biblioteka mora biti odprta ves dan, od 8. zjutraj do osmih zvečer, kajti le tako bo služila v polni meri svojemu namenu.

Dijaštvo je dalo zanjo tri leta svoje borbe — sedaj pride čas, ko se mu bodo mogli oddolžiti vsi, ki jim je na srečo biblioteka in ki žele, da res služi svojemu namenu.

1551

list za interese univerze in dijaštva

Malenkosti dneva...

gami? Prosvetni minister je namreč pooblaščen, da v soglasju z ministr. svetom izda uredbo, ki bi z zakonsko močjo spremenila zakon o učnih knjigah iz leta 1929.

Bojimo se, da bomo morali ob tej priliki ponovno postaviti samo vprašanje, kdo je vendar kriv

Podeželskima zdravnikoma

»Slovenski gospodar« in »Gorenjec«, ki nosi še podnaslov »List za gospodarstvo, socialno politiko in prosveto«, sta prinesla sledeči zanimivi recept za boleznijo človeškega razuma:

»Cepljenje zoper rdečico. Nekateri mladiči, posebno na visoki šoli v Ljubljani, ki jo naš narod s tako težavo vzdržuje, so zboleli za posebno rdečico, ki se imenuje s tujim imenom komunizem. Imamo staro prakso, da je zoper rdečico najbolje cepljenje. Zoper to rdečico je uporabiti čisto navadno brezovo olje, ki se še nahaja v šibi.«

Imamo par pripomb, draga tovariša v lepem časnikarskem poklicu.

Predvsem, odkod vesta, da naš narod s težavo vzdržuje univerzo?

Take govorice so razširjale za prejšnjih hudih režimov po parlamentu nekateri naši poslanci, pa takrat kljub prizadevanju niso mogli prepričati Srbov, da je res, kar govorijo. Ko smo potem sami preštudirali svoje račune, smo videli, da naš narod res s težavo vzdržuje nekatere stvari, da pa med temi ni domače univerze. Ta dobiva zelo malo od vsega, kar dajemo. Moramo vas opomniti, da ni dobro, če razširjate take neresnične vesti, kajti če boste govorili še vi, bodo v Beogradu počasi prepričani, da naš narod res s težavo vzdržuje univerzo, pa Vam bodo ustregli, da je ne bomo več treba. Potem bomo lahko znosili kam na Dunaj ali pa v Gradec še tiste solde, ki sedaj še ostajajo doma.

Vidite, treba je na vse strani premisliti kar se napiše, ne kar tako tjavendan.

Kar pa se tiče zdravila za rdečico, imate pa seveda popolnoma prav. Samo nič novega nista povedala, saj vse to ljudje že davno vedo...

Nista nič slišala, kako so delali v srednjem veku z ženskami, ki so jih imeli za čarovnice? Ali pa še prej, kako so hudobni Rimljani mučili prve kristjane.

Politika

Že od kar je v opoziciji, piše »Jutro« o slovenskem in o jugoslovanskem narodu. Večkrat celo o krivicah, ki se gode slovenskemu narodu.

Ker ne moremo biti istočasno dvoje, prosimo »Jutro«, naj nam vendar že enkrat točno izdiferencira ta dva pojma.

Listnica uredništva

Prihajajo nam razni dopisi, ki predlagajo, o čem naj pišemo in kako naj pišemo. Ko uredništvo ne more s pismi odgovarjati dopisnikom, jih naproša, da ne pozabijo enega: da bi tudi samo često želelo, da bi moglo pisati drugače kot more.

DR. A. KANSKY

KEMIČNA TVORNICA

KEMIJA

FIZIKA

MEDICINA

HIGIJENA

LJUBLJANA, KREKOV TRG 7

TELEFON 20-88